

ข่าวเศรษฐกิจและสังคม

สำนักพัฒนาสังคมและคุณภาพชีวิต

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

962 ถนนกรุงเกษม ป้อมปราบฯ กรุงเทพฯ 10100

โทรศัพท์. 0-2282-2259, โทรสาร. 0-2282-2827

<http://social.nesdb.go.th>

สศช. ได้รายงานความเคลื่อนไหวทางสังคมในช่วงไตรมาสที่ 4 ปี 2547 ภาพรวม ปี 2547 และแนวโน้ม ปี 2548 เมื่อวันที่ 18 มีนาคม 2548

นายอำพน กิตติอำพน เลขาธิการ สศช. และนายกิตติศักดิ์ สินธุวนิช รองเลขาธิการ สศช.เปิดเผยว่า สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้ติดตามความเคลื่อนไหวสถานการณ์ทางสังคมที่สำคัญในช่วงไตรมาส 4 ปี 2547 และภาพรวม ปี 2547 ที่ผ่านมาพบว่า

ภาวะสังคมไทยเปรียบเทียบกับต่างประเทศ
การพัฒนาทางสังคมเมื่อเปรียบเทียบกับต่างประเทศยังล่าช้าต่อการสนับสนุนการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ จากการจัดอันดับของ IMD ประเทศไทยมีความสามารถในการแข่งขันในภาพรวมดีขึ้นจากลำดับที่ 34 ในปี 2544 เป็นลำดับที่ 29 ในปี 2547 ในขณะที่โครงสร้างพื้นฐานอยู่ในลำดับที่ต่ำกว่าปี 2544 คือลดลงจากลำดับที่ 46 เป็นลำดับที่ 50 ในปี 2547

ภาวะสังคมไทยไตรมาสที่สี่ ปี 2547 และภาพรวมทั้งปี

คุณภาพคน : การจ้างงานมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 3.79 ในไตรมาสที่ 4 จากร้อยละ 2.24 ในช่วงเดียวกันของปีก่อน โดยเฉพาะสาขาเกษตรกรรมมีการขยายตัวร้อยละ 7.19 ส่งผลให้อัตราการว่างงานของปี 2547 ลดลงจากร้อยละ 2.02 เป็นร้อยละ 1.98 ส่วนคุณภาพแรงงานดีขึ้น โดยแรงงานที่มีการศึกษาสูงกว่าระดับประถมศึกษาเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 37.4 เป็นร้อยละ 38.5 และผลิตภาพแรงงานเพิ่มขึ้นจาก 102,324 บาทต่อคนต่อปี ในปี 2546 เป็น 109,466 บาทต่อคนต่อปี ในปี 2547

จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของคนไทยเพิ่มขึ้น จาก 7.8 ปี ในปี 2546 เป็น 8.1 ปี ในปี 2547 การเข้าถึงบริการการศึกษามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกระดับทำให้อัตราส่วนนักเรียนในช่วง 3-21 ปี เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 65.1 ในปี 2540 เป็น

NESDB announced 4Q/2004 social outlook, 2004 overall social situation and trend in 2005 on March 18, 2005

Mr. Ampon Kittiampon, NESDB secretary-general and Mr. Kitisak Sinthuvanich, deputy secretary-general revealed that during Q4/2004 and overall social situation in 2004 key social situations were monitored and it was found that:

Thai social situation in comparison with other countries - Social development situation has still been rather slow in supporting the country competitiveness effort. According to the IMD, Thailand competitiveness capability has been improved from 34th in 2001 to 29th in 2004. In term of infrastructure, Thailand was down from 46th in 2001 to 50th in 2004.

Social outlook in Q4/2004 and 2004 overall social situation

Human Quality Employment in Q4 was 3.79 percent, increased from 2.24 per cent in the same quarter last year. Agricultural sector in particular increased to 7.19 percent, reducing the unemployment rate in 2004 from 2.02 percent to 1.98 percent. Labour quality was also improved with labour having education over primary level increased from 37.4 percent to 38.5 percent, while Labour productivity rose from 102,324 Baht per person per year in 2003 to 109,466 Baht in 2004.

Average year of schooling increased from 7.8 years in 2003 to 8.1 years in 2004. Access to education services relatively increased at all levels, accelerating the proportion of students aged 3-21 years to rise from 65.1 percent in 1997 to 73.5 percent in 2004. Non-formal education service expanded to approximately 4.1 million students. It also accommodated 170,687 disabled students and 1.4 million disadvantaged students both in formal and non-formal education. However, the issue of quality still needed urgent improvement. According to the national

ร้อยละ 73.5 ในปี 2547 สามารถขยายบริการการศึกษาในระบบได้ประมาณ 4.1 ล้านคน ตลอดจนให้บริการเด็กพิการได้ทั้งสิ้น 170,687 คน และเด็กด้อยโอกาสทั้งในและนอกระบบโรงเรียนประมาณ 1.4 ล้านคน อย่างไรก็ตาม ด้านคุณภาพจำเป็นต้องเร่งดำเนินการยกระดับเนื่องจากผลการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (GAT) ของนักเรียนชั้น ป.6 ม.3 และ ม.6 ในปี 2546 พบว่าบางวิชาอยู่ในเกณฑ์ต้องปรับปรุง เช่น ภาษาอังกฤษ ชั้น ป.6 ผ่านเกณฑ์ระดับพอใช้และดีเพียงร้อยละ 56 คณิตศาสตร์ ชั้น ม.3 และ ม.6 ผ่านเกณฑ์ระดับพอใช้และดี ร้อยละ 45 และ 43 ตามลำดับ

ด้านสุขภาพ อายุขัยเฉลี่ยของคนไทยเพิ่มขึ้น แต่อัตราการเจ็บป่วยก็มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นด้วย โดยเฉพาะโรคที่ไม่ติดต่อหรือโรคที่เกิดจากพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ได้แก่ โรคหัวใจ โรคความดันโลหิตสูง และโรคเบาหวาน เพิ่มจาก 250.2, 216.6 และ 218.9 ต่อประชากรแสนคน ในปี 2542 เป็น 451.5, 389.8 และ 380.8 ต่อประชากรแสนคน ในปี 2546 นอกจากนี้อัตราการป่วยทางจิตประสาท และความเครียดก็มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น

ความมั่นคงทางสังคม : ปี 2547 สามารถขยายหลักประกันทางสังคมเพิ่มขึ้นเป็น 7.83 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 21.86 ของกำลังแรงงาน ด้านหลักประกันสุขภาพสามารถขยายความครอบคลุมได้ถึงร้อยละ 95.42 ของประชากร เป็นโครงการ 30 บาทรักษาทุกโรค ร้อยละ 75.07 ประกันสังคมร้อยละ 13.26 และสวัสดิการข้าราชการ ร้อยละ 6.82

ในส่วนของปัญหายาเสพติดลดลงจาก 164,878 คดี ในปี 2546 เหลือ 74,121 คดี หรือลดลงร้อยละ 55 ในปี 2547 เป็นผลจากนโยบายการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ส่วนคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน และคดีชีวิต ร่างกายและเพศ เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.4 และ 0.8 ตามลำดับ นอกจากนี้อุบัติเหตุจากการจราจรก็มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นแม้มีการรณรงค์โดยมีคดีอุบัติเหตุเพิ่มขึ้นจาก 107,565 คดี ในปี 2546 เป็น 124,530 คดี ในปี 2547 และมีมูลค่าทรัพย์สินเสียหาย 2,230.42 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 27.38 แต่อัตราตายจากอุบัติเหตุลดลงเล็กน้อยคือลดลงจาก 22.2 เป็น 21.3 ต่อประชากรแสนคนในช่วงเวลาเดียวกัน

พฤติกรรมและความเป็นอยู่ของคน : การสูบบุหรี่มีแนวโน้มลดลงในทุกกลุ่มอายุคือจากร้อยละ 25.5 ในปี 2544

education quality assessment on general achievement test (GAT) in 2003, it was found that achievement in English of students at Por 6 (primary education level 6), Mor 3 (secondary education level 3) and Mor 6 (secondary education level 6) was rather low, such as Por 6 students were able to pass satisfactory and good levels for 56 percent. In Mathematics, Mor 3 and Mor 6 students were able to pass satisfactory and good levels for 45 and 43 percent respectively.

In health, life expectancy of Thai population increased, but rate of illness tended to rise, particularly in non-communicable diseases or diseases caused by inappropriate behaviour, such as heart disease, high blood pressure and diabetes. Number of persons with the said diseases increased from 250.2, 216.6 and 218.9 persons per 100,000 populations in 1999 to 451.5, 389.8 and 380.8 in 2003. In addition, people were increasingly suffered from illness in psychological disorders and stress.

Social Security In 2004, social insurance scheme was extended to 7.83 million people, or 21.86 percent of labour force, due to the expansion of social insurance to cover workplace with more than 1 employee. In term of health care, 95.42 percent of populations were covered by health insurance scheme with 75.07 percent under the 30-baht-per-hospital-visit scheme, 13.26 under social security fund, and 6.82 percent under civil servant welfare fund.

In crime, illegal drug reduced from 164,878 cases in 2003 to 74,121 cases or reducing for 55 percent in 2004. This was due to aggressive government policy in drug suppression and prevention. The cases in property assaults, and in life, physical and sexual assaults were 1.4 percent and 0.8 percent increased respectively. In addition, amidst extensive campaigns traffic accidents were increasingly witnessed. Cases in traffic accidents increased from 107,565 cases in 2003 to 124,530 cases in 2004 with property damaged worth 2,230.42 million Baht or 27.38 percent increased. However, the number of deaths slightly reduced from 22.2 to 21.3 per 100,000 populations at the same period.

Human Behaviour and well-being Rate of cigarette smoking reduced in all aged groups from 25.5 percent in 2001 to 23.0 percent in

เป็นร้อยละ 23.0 ในปี 2547 ส่วนอัตราผู้ดื่มสุราไม่ค่อยเปลี่ยนแปลง อย่างไรก็ตาม กลุ่มเยาวชนอายุ 15-24 ปี มีอัตราการดื่มเพิ่มสูงขึ้นจากร้อยละ 21.53 ของกลุ่มอายุ ในปี 2544 เป็นร้อยละ 23.51 ในปี 2547

ส่วนการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต พบว่า ในปี 2547 อัตราการใช้คอมพิวเตอร์เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 21.4 ของประชากร เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 19.6 ในปี 2546 และใช้อินเทอร์เน็ตร้อยละ 11.9 เท่ากับปี 2546 โดยกลุ่มอายุ 15-24 ปี ใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตมากที่สุดคือ ร้อยละ 49.2 และ 32.1 ตามลำดับ ทั้งนี้กลุ่ม 6-14 ปี ร้อยละ 54 ใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อเล่นเกม

นอกจากนี้ ยังพบว่าการใช้บัตรเครดิตมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น มียอดบัตรเครดิตเพิ่มขึ้นกว่า 5 เท่า จาก 1.6 ล้านใบในปี 2542 เป็น 8.2 ล้านใบในปี 2547 โดยมีการใช้จ่ายผ่านห้างสรรพสินค้ามากที่สุด รองลงมาคือ ร้านอาหารและซูเปอร์มาร์เก็ต และกลุ่มที่มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาทต่อเดือน ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมชำระค่าบัตรเครดิตเพียงบางส่วนหรือขั้นต่ำ พฤติกรรมดังกล่าวอาจส่งผลต่อภาวะหนี้สิน ดังนั้น จึงควรมีการให้ความรู้และสร้างวินัยในการใช้จ่ายแก่ผู้บริโภค

สิ่งแวดล้อม : ปริมาณขยะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยปี 2547 มีขยะ 14.7 ล้านตัน เพิ่มขึ้น 0.3 ล้านตัน อย่างไรก็ตาม การนำกลับมาใช้ใหม่ก็มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นด้วย สำหรับมลพิษทางอากาศ ฝุ่นขนาดเล็กในเมืองใหญ่ยังเป็นปัญหาสำคัญ จากการตรวจวัดริมถนนในกรุงเทพฯ ในปี 2547 มีค่าเฉลี่ย 24 ชั่วโมงเพิ่มขึ้นเป็น 21.5-215.9 เพิ่มขึ้นจาก 20.5-189.0 มคก./ลบม. ในปี 2546 ทำให้ประชาชนต้องเสี่ยงต่อภาวะโรคระบบทางเดินหายใจ ซึ่งการเพิ่มขึ้นของระดับฝุ่นขนาดเล็ก ก ก ว่า ก 10 ไมครอนเฉลี่ยรายปีทุกๆ 10 มคก./ลบม. จะทำให้อัตราผู้ป่วยโรคทางเดินหายใจเรื้อรังเพิ่มขึ้นอย่างน้อย 3,000 รายต่อปี

แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงสังคมไทยปี 2548

ปัจจัยที่คาดว่าจะมีผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยทั้งในเชิงบวกและเชิงลบ ได้แก่

การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างเศรษฐกิจไทยและเทคโนโลยี การขยายตัวเศรษฐกิจสู่สาขาบริการและอุตสาหกรรมอาจส่งผลดีต่อศักยภาพคนไทยและการจ้างงาน หากมีการปรับตัวได้เท่าทัน ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี

2004. Alcohol drinking quantity was rather high or ranked 5th in the world or average 14 liters per person per year. People aged 25-59 years shared the highest number, or 38.7 percent. However, a number of youth aged 15-24 years who drink alcohol increased from 21.53 percent of aged group in 2001 to 23.51 percent in 2004.

As for computer and the internet, it was found that the rate of using computer in 2004 was 21.4 percent of total population increasing from 19.6 percent in 2003, while internet using maintained at 11.9 percent, equaled to the same rate last year. Most computer and internet users were population aged between 15-24 years, using at 49.2 percent and 32.1 percent respectively, while population aged 6-14 for 54 percent were using the internet for playing game.

It was also found that using credit card increased for 5 fold from 1.6 million cards in 1999 to 8.2 million in 2004. The cards were used most in department stores, then restaurants and supermarket respectively. People with income under 10,000 Baht per month mostly paid only part of total amount or minimum payment. Such behaviour would have an impact on debt situation. Knowledge and measures to create discipline in spending behaviour should, therefore, be needed.

Environment Solid waste level also increased, in 2004 there were 14.7 million tons of waste, increasing by 0.3 million tons. However, there was the tendency of the recycle of such solid waste. Air pollution was still the major concerned, in particular the microdust in major cities. In Bangkok for example, daily average microdust in 2004 was 21.5-215.9 microgram per cubic meter increased from 20.5-189.0 in 2003, causing the risk to people to suffer from respiratory system diseases. The increase of microdust level for 10 micron in yearly average in every 10 microgram/cubic meter would increase the number of patients having chronic respiratory system diseases for 3,000 persons per year.

Trends in 2005

There are both negative and positive impacts in the Thai society caused by the following factors.

Change in economic structure and technology Economic expansion into service and

อาจก่อให้เกิดโอกาสในการเชื่อมต่อเทคโนโลยีต่างประเทศและภูมิปัญญาท้องถิ่น แต่ก็อาจทำให้เกิดช่องว่างทางเทคโนโลยีที่เพิ่มขึ้น นอกจากนี้ ยังต้องระวังโรคที่เกิดจากเชื้อโรคที่มีรหัสพันธุกรรมแปลกใหม่ที่มีโอกาสกลับมาระบาดอีก

ความเป็นเมืองมีแนวโน้มสูงขึ้น ความก้าวหน้าของโครงสร้างพื้นฐาน การย้ายถิ่นของแรงงานสู่ภาคอุตสาหกรรมและบริการจะส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของคนในเมืองทั้งในเรื่องสิ่งแวดล้อม ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน รวมทั้งการก่อการร้ายข้ามชาติ

การบริโภคเปลี่ยนแปลงและการขายตรงมีบทบาทมากขึ้น มีการผลิตสินค้าและบริการตอบสนองคนเมือง คนมีค่านิยมและการบริโภคเลียนแบบต่างชาติ กระบวนการสินค้าขายตรงมีหลากหลายและแพร่หลายสู่ผู้บริโภคทุกระดับรายได้ทั้งในเมืองและชนบท

สังคมไทยมีปัญหาที่สะท้อนถึงความวิกฤติ อาทิ ความฟุ้งเฟ้อ ฟุ่มเฟือย ไม่เห็นคุณค่าความเป็นไทย ทัศนคติและค่านิยมของเด็กวัยรุ่นที่ขาดความอดทน เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน และพฤติกรรมทางเพศที่อาจทำให้เอดส์กลับมารุนแรงอีกครั้ง ตลอดจนการบริโภคอาหารที่ไม่เป็นคุณต่อร่างกาย

เรื่องเด่นประจำฉบับ "ทุนทางสังคมกับการบรรเทาผลกระทบจากธรณีพิบัติ"

"สึนามิ" ผลกระทบทางสังคม ภัยพิบัติจากคลื่นยักษ์ที่เกิดขึ้นส่งผลกระทบทางสังคมอย่างรุนแรงในพื้นที่ 6 จังหวัดภาคใต้ คือ ภูเก็ต พังงา กระบี่ ระนอง สตูลและตรัง ทั้งในเรื่องความมั่นคงในชีวิตและครอบครัวถูกทำลาย โดยมีประชาชนได้รับผลกระทบ 5,004 ครัวเรือน ผู้ประกอบการ 3,000 ราย เด็กกำพร้า 552 คน และมีผู้ประสบภัยว่างงาน 56,960 คน มีคนไทยเสียชีวิตอย่างน้อย 1,879 ราย ไม่รวมผู้สูญหายบาดเจ็บทางกาย 6,065 คน ตลอดจนจิตใจได้รับผลกระทบรุนแรงจากการสูญเสีย เครียดและหวาดกลัว และทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมบางส่วนถูกทำลาย

เสียงสะท้อนจากผู้ประสบภัย มีความต้องการอาศัยในที่อยู่เดิมเนื่องจากผูกพันกับวิถีชีวิต ต้องการประกอบอาชีพและมีงานทำให้เร็วที่สุด การช่วยเหลือยังไม่ครอบคลุมเด็กที่อยู่กับญาติซึ่งเสียชีวิตและผู้ได้รับผลกระทบทางอารมณ์ ความไม่รู้และเข้าใจไม่ถึงความช่วยเหลือทำให้ผู้ประสบภัยไม่ได้รับความช่วยเหลือตามที่ควรจะได้ ฯลฯ ดังนั้น

industrial sectors would have positive impact on the Thai people capabilities and employment. Progress in technology would open the opportunity in linking local wisdom to foreign technology, although there is the possibility in widening technology gap. It is also the caution about the returning of diseases with new DNA.

More urbanization The progress in infrastructure, migration of labour to industrial and service sectors will have an impact on urban people life, both in terms of environment, safety in life and property, and international terrorism.

Change in consumption and increasing role of direct sales There will be more production of goods and services to respond to urban people's needs. The Thai people imitate foreign people's attitude and consumption behaviour. There are a wide variety of direct sales that spread into consumers at all levels both in rural and urban areas.

Thai society in a crisis The Thai society is facing the crises, such as extravagance, unrecognizing the Thai value, negative attitude and behaviour of youth such as being impatient, selfishness. In addition, HIV/AIDS has become more severe due to the inappropriate sexual behaviour. The Thai people also consume junk foods that cause health problems.

Hot Issues "Social capital and the relieve of natural disaster impact"

"Tsunami" and social impact The tidal waves on December 26, 2004 that hit the 6 provinces, i.e., Phuket, Pangna, Krabi, Ranong, Stun and Trang severely caused social impacts, in particular life security and the ruin of family institution. Those affected included 5,004 households, 3,000 business operators, 552 orphaned and 56,960 unemployed. There were at least 1,897 Thai people deaths, excluding missing, 6,065 physical injured and those with mentally suffered due to the loss of love ones, stress and fear. Natural resources and environment were also widely destroyed.

The voice from those affected People affected by the disaster need to stay at the same place due to the relationship with their way of life and occupation. They need to resume their occupation as soon as possible. Assistances provided do not extend to children staying with relatives who died from the disaster and those

แนวทางการฟื้นฟูและพัฒนาจะต้องคำนึงถึงสิ่งเหล่านี้ รวมทั้งวิถีชีวิต วัฒนธรรมท้องถิ่น และความเป็นชุมชนเพื่อให้คนในชุมชนอยู่ได้ด้วยตนเองอย่างมั่นคงและยั่งยืน

ทุนทางสังคมกับคลื่นยักษ์ “สึนามิ” การเกิดภัยพิบัติได้สะท้อนให้เห็นความร่วมมือร่วมใจและความเอื้ออาทรของคนในชุมชนและอาสาสมัครในการช่วยเหลือผู้ประสบภัย รวมทั้งการใช้ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมของคนพื้นถิ่นป้องกันภัย เช่น กรณีชาวประมงและชาวมอแกน เป็นความแข็งแกร่งของทุนทางสังคมที่ก่อเกิดจากรากฐานของวัฒนธรรมไทยที่ไม่สามารถหาซื้อหรือลงทุนเพื่อให้ได้มาซึ่งพลังน้ำใจนั้นคนไทยจะต้องสืบสานให้ยั่งยืนต่อไป

การพลิกฟื้นชุมชนและเตือนภัยต้องใช้ทุนทางสังคม แนวทางการฟื้นฟูและพัฒนาผู้ประสบภัยอย่างยั่งยืนคือใช้ทุนทางสังคมที่มีอยู่ คือตัวคนและชุมชน โดยใช้พลังน้ำใจเป็นพลังขับเคลื่อนและแก้ปัญหาใช้หลักร่วมคิดร่วมทำในทุกพื้นที่ การให้ผู้เคราะห์ร้ายรวมกอบกู้วิกฤติ ตลอดจนให้ความสำคัญกับการสร้างระบบเตือนภัย และสร้างเครือข่ายระบุงovernanceโดยประชาชนรับรู้และมีส่วนร่วม

facing indirect impact. People affected do not receive assistance as they should be due to the lack of knowledge and inability to have access to assistance. Recovery and development measures should, therefore, be aware of such factors, as well as the awareness in way of life, local culture, and community issues so that people are able to go on with their life in stable and sustainable manners.

Social capital and the “Tsunami” The aftermath of the tsunami reflects the cooperation and kindness of people in the communities and volunteers in assisting those suffered. Applying indigenous knowledge to relieve the impact, such as those of local fishermen and the Morgan ethnic group, is also witnessed. All these are the strength of the Thai social capital derived from cultural foundation and power that could not buy or invest in order to obtain. Such valuable asset should be maintained in our society.

Community rehabilitation and warning system need social capital. Sustainable rehabilitation and development require the use of existing social capital, i.e., people and community combining with kindness in order to become the driving force or power in solving problems. The process involves thinking and working together, allowing those affected to take part, as well as supporting the creation of warning system and networking participated by local people.